

IRK FERENC

HOVA ÉS HOGYAN TOVÁBB RTF?

/Egy civil gondolatmorzsaí/

Szubjektív visszatekintés

Amikor tanulmány megírására kaptam megtisztelő felkérést egy, a Főiskola első parancsnoka előtt tisztelgő kötetbe, a felkészülés során elsőként két „fénykép” villant be elélem. Az elsőt egy délceg, ősz hajjú, kimért mozgású magas férfit láttam, khaki színű egyenruhában, a nadrágján széles vörös sávval, amint emelt fővel belép az akkoriban épp változó nevű intézménybe. Fiatal kutatóként, úgy az 1970-es évek legelején, az OKRI (akkor még így hívták: Országos Kriminológiai Intézet), majd az OKKRI (Országos Kriminológiai és Kriminológiai Intézet) évenként megtartásra kerülő Tudományos Tanács ülésére érkező vendégeket fogadhattam a bejárati ajtóban. Közük volt ő is. (Rajta kívül élő tábornok még utána sokáig legfeljebb csak a televízió képernyőjéről nézett rám.)

A második elem táruló képen ugyanez a férfi – immár civilben – a kilencvenes évek közepén jelenik meg előttem. Továbbra is ősz hajjal, és határozott, de már nem annyira kimért léptekkel... Ja, és közben a megszólítás is változott: Györök elvtársból hivatalosan Györök úrrá, magánhasználatra Feri bácsivá avanszált. Fazekas Attila akkori Főiskolai főigazgató tanácsadójaként meleg tekintettel és nagy nyíltsággal érdeklődött, hogy miként kívánok megbirkózni a Főiskola vezetése által nekem szánt feladattal: az önálló Közlekedésrendészeti Tanszék megalapításával. Sok hasznos tanáccsal látott el. Ő hívta fel figyelmemet elsőként: jó volna körülnézni külföldön, hogy ott mit és milyen pedagógiai módszerekkel oktatnak. Ő javasolta szakmai látogatási célpontként például az akkor már a budapesti Rendőrtiszt Főiskolával jó kapcsolatokat ápoló, s kiváló rendőrvetítő-képzéséről elhíresült baden-württembergi villingen-schwenningeni főiskolát. Tanácsát megfogadtam, s döntésemet később sem bántam meg. (Mellesleg: szerintem a Főiskolának, és a teljes magyarországi közlekedésrendészeti tisztképzésnek is jó befektetésnek bizonyult ezeknek az utazásoknak anyagi támogatása.) Feri bácsi ugyancsak kíváncsi volt a Főiskolai tanszékvezetői pályázatomra. Elképzeléssel megismerkedve, – bár szerényen mindig hangsúlyozta, hogy velem ellentétben ő nem szakembere a közlekedésbiztonságnak, ám mégis – olyan ötletekkel szolgált, amelyek számomra (aki rendőri szolgálatot soha nem teljesítettem), addig nem ismert rendészeti összefüggéseket tártak fel.

Most, amikor tíz év után a Főiskola jelenlegi vezetőitől megbízást kaptam a Közbiztonsági Tanszék létrehozására, gyakran jut eszembe Feri bácsi. Az ő ötletére és javaslatára megalapozott külföldi kapcsolatokból ismét rengeteget sikerül profitálni – remélhetőleg nemcsak a magam, nemcsak a kiterelvényesedett tanszéki oktatók, hanem az egész magyar rendőri tisztí állomány, rajtuk keresztül a rendőrök (s mindinkább a határőrök) segedelmével a Magyarországon élő, idelátogató külföldiek hasznára is.

Köszönet érte!

Tényszerűbben...

A rendőrség szerepéről és szerepváltozásáról

Előljáróban szeretném jelezni: a továbbiakban kizárólag az ún. egyenruhás rendőrök képzéséről, továbbképzéséről kívánom kifejtetni véleményemet. Ez azt jelenti, hogy mondandóm semmiképp nem érvényes a Rendőrtisztí Főiskolán folyó egyéb szakképzésre, így pl. a bűnügyi és más szakirányok munkájára. Még akkor sem, ha egyrészt oktatási tapasztalataim azokon a területeken is vannak, másrészt – érintőlegesen, egyéb okból – kénytelen leszek általánosságban is megjegyzést fűzni a jelenlegi állapotokhoz.

Ugyancsak megemlíteni kívánom, hogy tudom: nézeteim vitára ingerlőek. Egyben remélem is, hogy ilyen vitáknak az egyetemi rangra pályázó tanintézetben helye van. Esetemben az a különös helyzet állt elő, hogy ugyanakkor az apparátusnak – jól érzékelve rengeteg problémáját, gondját – mintegy két évtizedig kívülről, ha úgy tetszik a „taccsvonalról” – szurkoltam, az utóbbi évtizedben viszont már az a feladatom, hogy belülről járuljak hozzá a közös teljesítményhez.

Egyetértéssel fogadhatja a legtöbb olvasó azt az állításomat, miszerint a rendőrség a rendszerváltás időszakában hatalmas megrázkódtatáson ment át. Egyrészt tény, hogy – minden nehézség ellenére, óriási fluktuáció és tömeges pályaelhagyás mellett – a teljes rendszer nem omlott össze, sőt az apparátus megmaradt tagjaival és részben régi/új vezetővel viszonylag gyorsan talpra állt. Másrészt azt gondolom, hogy mindez főként a rendszerváltás előtti utolsó és a rendszerváltást követő első vezetői garnitúra önfegyelmének köszönhető. Ők voltak azok, akik „át tudták” menteni a testület szakmai értékeit. A rendőrség rövid ideig tartó elbizonytalanodás után stabilizálni volt képes szervezetét. Ennek is köszönhetően a kilencvenes évek közepére meginogni látszó közbiztonság napjainkig tartóan konszolidálódott. Pintér Sándor országos főkapitány, Kacziba Antal bűnügyi, Túrós András közbiztonsági főigazgató, Barna Sándor, majd az őt követő Bodrácska János budapesti főkapitány (ahogyan mindmáig sokan emlegetik őket: „a nagy csapat”) ezeknek a kedvező folyamatoknak a biztosításában elévülhetetlen érdemeket szerzett. S ma már az is világosan látszik: „az, ami itt van, az nem közbiztonság” megfogalmazású politikusi megjegyzés legfeljebb önkritikaként értelmezhető.

Az említett (és számos, ezúttal ki nem emelt, mégis alsóbb vezetői posztokon hasonlóan karizmatikus) vezetők távozását követő években a helyükre lépők számára a feladatok megoldása, még ha nem is volt mindig problémamentes, az elődöknek köszönhetően lényegesen könnyebb lett. A rendvédelmi igazgatás politikai irányítását azonban továbbra sem a bölcsesség jellemezte. Koncepciók jöttek, stratégiák mentek – s sajnos minden váltáskor ment azoknak egy része is, akiknek maradniuk kellett volna. Megmaradt viszont – mindmáig – számos kérdőjel. Inkább centralizált, avagy inkább önkormányzati rendőrség legyen-e a jövőben? Inkább a rend garantálása vagy inkább az emberi jogok védelme kapjon-e prioritást? Hol húzódnak az optimális határvonalak?¹ És jöttek a legutóbbi évtized friss kérdései. Miként tud a magyar rendőrség eurokonform módon tevékenykedni? Hogyan lehet a polgárbarátságot, a „szolgáink és védünk” szemléletet összeegyeztetni, méginkább összhangba hozni a mind gyakrabban szükségessé váló, jellemzően csapaterőt² igénylő bevetési feladatokkal?

Anélkül, hogy ehelyütt az okok részletezésére kitérnék, úgy gondolom: a magyar rendőrség – vezetésével együtt – ezeknek és a hozzájuk hasonló kihívásoknak csak részben tudott ezidáig megfelelni. (Már itt érdemes arra utalni, hogy Európa nyugati demokráciáiban sem mentes az ottani rendvédelem a miénkéhez hasonló dilemmáktól. Jól tudjuk, hogy ott is vannak rendőri túlkapasok, szakszerűtlen intézkedések, a napi kihívásokra inadekvát válaszok, sőt néhány országban a korrupció sem ismeretlen. A rendőrséget ott sem szereti mindenki. Ha nem így volna, nem olvashattam volna még évekként ezelőtt egy finn rendőrségi váróhelyiség falán az amerikai kontinensről származó szlogent, ami lefordítva körülbelül így hangzik: „ha nem szereted a rendőrt, amikor bajba kerülsz, hívj segítségül egy hippit!”)

Magam azok közé tartozom, akik úgy vélik: a rendőrségen belül a rendszerváltást – mint az átalakuló társadalom annyi más szegmensében sem – még mindmáig nem sikerült következetesen véghez vinni. Ennek a hezitálásnak (vagyis: hogyan szakítsunk úgy a múlttal, hogy megőrizzük azok pozitívumait – amire szép példa e kötet és annak előkészítését körülvevő belső vita is) többé vagy kevésbé látható következményei természetesen az oktatásban is visszatükröződnek. De erről kicsit később...

¹ E kérdésekről az utóbbi másfél évtizedben sokan és sokféleképpen nyilatkoztak. Számomra a szerzők közül elsősorban Finszter Géza és Szikinger István nyújtottak feledhetetlen minőségű információkat. Vö. (többek között) Finszter Géza: A rendészet elmélete. OKRI – KJK Kerszöv 2003., továbbá Finszter Géza: A biztonság és közbiztonság értelmezése a kormányzati stratégiákban c. terjedelmes tanulmányát. www.okri.hu

² Micsoda szókapcsolat? A rég elfelejtteni kívánt, az 1956-os forradalmat követő munkásőrségre emlékeztető karhatalmista múlt szöfordulatai itt élnek tovább. Pedig még lefordítani is nehéz a ma divatos nyelvekre. Bezzeg az eredeti szókapcsolat nagyonis sokat mond: váruzsonnaja szlla, ami lefordítva nem más, mint fegyveres erő.

A tisztképzésről

1996-2006. között három képzési irányvonalat, szemléletváltást álltam meg a képzendő képzési intézményekben. Legalábbis annak nappali képzési nyújtó szervezeti felépítésénél az intézmény alapvetően nyitott rendszerű volt. Jöttök is jó képzésű nyelveket tolmácsolási szinten beszélő hallgatók – egyenesen a glóbiálisizációval a képzési felvételi kritériumoknak eleget téve. Kisebbségben voltak azok, akik máshogy jöttek, valamilyen tiszthelyettes-képzés vagy az azal egyenértékű más oktatási intézményből és szinte kivételszámba mentek azok a fiatalok, akiknek már valamiféle tanítói gyakorlatuk is volt.

Néhány év multival fordult a kocka: már csak ún. zártpályás hallgatókat kaptunk többeknek közülük korábbi rendőrképző intézményben megszerzett jó vizsgajelöltségük folytán nem kellett felvételi vizsgát tenniük. Előbb csupán a nyelvtudók hiányos szintjénél fel. Később már az is, hogy pusztán eme hiányosság folytán nem lehettek idejelekedők a tisztaváltás részesei. Hozott szakmai ismeretük viszont a korábban sikerrel felvett tanítványokhoz képest lényegesen több volt, több-kevesebb rendőri intézkedési rutinnal is rendelkeztek. Az is felült azonban, hogy korábban tanult ismereteik – ha egyáltalán rendelkeztek ilyenek – nagyon gyorsan meglophattak, mert gyakorlatilag nem volt (és pillanatnyilag sincs) kialakult diáktudásuk annak, hogy miként épülhetnek ezek a képzési szintek egymásra. (Pl. a közlekedésrendészeti szakra jelentkezett, korábban már tiszthelyettesként járó felvételteljesítő hallgatók többségének KRESZ-tudása az intézményünkbe lépésükkor semhogy egy intézkedő rendőrtől elvárható szintet, de még egy, az úrvezetői vizsgán ésszerű képes magánzőt se érte el.) És bizony, kár volna róla hallgatni, befogadó képességük is – részben szerényebb hozott általános műveltségük okán – elmaradt a korábban megszokott színvonalától.

Most már ők sincsenek, mert a területi rendőri vezetők nappali képzésre évek óta senkit nem küldenek. Kívülről meg az igazgatásrendészeti szakra jelentkezőktől eltekintve) nem jöhet senki. Ennek következtében, ha nem változik semmi, a nappali tagozaton mind a közrendvédelmi mind a közlekedésrendészeti szaknak nem kétségesen meg vannak számlálva az évei ezen intézményen belül.

kétfajta forrásból (tehát az „utcáról” és a zártpályáról) töltekező évfolyam-indítás csupán egy, évek óta beszédtemát képező alapozó, a már rendőri tapasztalatokkal rendelkező hallgatók tudásszintjéhez felzárkóztatást elvállaló ún. nulladik évfolyam beindításával volna megvalósítható. Nem beszélni kellene róla, el kellene kezdeni, pályázatával, tandíjfizetési kötelezettséggel is motivált hallgatók részvételével. Miért természetesen az egy piaccgazdaságban, hogy aki előbbre szeretne jutni a foglalkoztatási-szakmai hierarchiában, annak mindenütt saját magának kell fizetnie ezért – kivéve a rendőrséget és még néhány, az adófizetők pénzéből finanszírozott állami szervezetet. Marad a levelező (meg a keresztévfolyamos, meg a ki tudja még hányféle, gyakran lenyegre tapintva – „gyorstalpalónak”, „táltosképzőnek” titulált) tagozat. Ezek mindgyikére jellemző, hogy időtartamánál és a vezénylés rendszerénél fogva a tan-

anyag alapos elsajátítására eleve alkalmatlan oktatási forma. S továbbra is marad egy sor megválaszolatlan kérdés. Félreértés ne essék: levelező tagozatra szerény véleményem szerint is nagy szükség van, de nem a jelenlegi formában. A félévenkénti két-háromszori ún. összevonás (miközben „hála” a korszerű technikának, naphosszat, órákban jönnek az SMS-ek, a vezetői utasítások, kérdések az egy hétre otthagytott munkákkal kapcsolatosan, esetenként délutántól másnap reggelig a szolgálati helyre történő berendelések) a jelenlegi alacsony óraszám mellett teljességgel alkalmatlan arra, hogy végrehajtókból akárcsak középvezetőket képezzünk. A többi gyorsított képzési forma várható eredményességéről pedig még csak ennél is lesújtóbb summázat adható.

Főiskolai autonómia – függetlenség kitől, mitől, mennyire és miért?

A rendőri, vám- és pénzügyőri, a büntetés-végrehajtási (s ma már) a határőri tisztképzés egyetlen magyarországi bázisának meglehetősen egyedülálló jogállása. Egyrészt formálisan úgy mutatkozik a külvilág számára, mintha egy átlagos, a Kormány oktatási tárcájának felügyelete alá tartozó felsőoktatási intézmény lenne. A Magyar Akkreditációs Bizottság minősítési követelményeinek eleget tett. S törekszik az egyetemi feltételeknek megfelelő színvonal elérésére. Részese az ún. Bologna Folyamatnak.

Másrészt viszont hallgatóinak létszámát, a különféle szakirányokon tanuló hallgatóinak számát jórészt nem a Főiskola maga, hanem azok az intézmények határozzák meg, amelyek fizetik a hallgatók képzését. Ezen a tényen az sem változtat sokat, hogy az utóbbi időszakban – a kor kihívásaira válaszolva, tehát helyesen – erőfeszítések történtek az oktatás „civilizálására”, olyan szakok beindítására, amelyekre a fegyveres testületeken kívülről is jelentkezni lehet. (Igaz, a rendszerváltást követően volt olyan időszak is, amikor a Főiskola élén civil főigazgató állt. De erre már csak az idők emlékeznek...) Hivatásos rendőrtiszt továbbra is csupán legfeljebb annyi (és a levelező képzés esetében csak az) lehet, akit és ahányat a rendőrség beiskolázott. Mindezek után természetesen (?) semmi csodálkozónivaló nincs abban, hogy az érintett rendvédelmi szervek mindenkorri vezérkara jogot formál arra, hogy ő mondja meg: mit és hogyan kell (az elvileg valamennyi felsőoktatási intézménnyel azonos autonómiával rendelkező!) Rendőrtiszt Főiskolán oktatni. Mindezt tetézi az az elvárás, hogy a Főiskola valamennyi oktatási formában (nappali, levelező, „táltosképző”) kész rendőri vezetőket bocsásson ki az intézmény falai közül.

Összehasonlításképpen: képzeljük el, hogy a magyar jogászképzést a bíróságok, ügyészségek, netán az ügyvédi kamara határozná meg! Esetleg ott is az oktatás ügy folyna, hogy ezek a szervezetek meghatároznák létszámgényüket, ennek fejében finanszíroznák az általuk alkalmasnak tartott személyeket, aminek fejében eldöntenék, hogy a jogi egyetemek mit és milyen mélységben tanítsanak nekik. Vagy valamely egyetem építész-mérnöki karán oktatandó tananyagot a magyarországi építész-cégek kamarája határozná meg. Avagy – ami kicsit közelebb áll a Főiskola profiljához: az önkormányzatok szövetségének, esetleg a nagyvárosok önkormányzatainak épp aktuálisan hatalmat gyakorló politikai és szakmai vezetői döntenék el (vagy – ami az előbbi-

vel egyenértékű - sugallják), hogy milyen tanszékek és milyen tematikák mentén okítsák hallgatóikat. S ráadásul azt várnák el, hogy a friss diplomás mindenféle szakmai gyakorlat nélkül azonnal vezetői feladatkört legyen képes ellátni.

Sokaktól eltérően – de korántsem egyedül – azt gondolom; egy felsőoktatási intézménynek nem arra kell építenie oktatás-stratégiáját, hogy a végzős hallgatók miként tudnak a legkönnyebben és leggyorsabban az épp aktuális „külső” közegbe belesimulni, lehetőleg azonnal valamelyik megüresedő vezetői poszt feladatkörét ellátni, hanem sokkal inkább arra, hogy miként tudják a végzett hallgatók a saját majdani környezetüket a jövő világa irányába – megszerzett tudásukat felhasználva – felépíteni. A felsőoktatás – és általában az oktatás – világa nem a „sein”, hanem a „sollen” dimenziójában kell, hogy újat alkosson. (Egy konkrét példával érzékeltetve a leírtakat: fontos a Szolgálati Szabályzat betűinek és szellemének pontos ismerete. Még fontosabb annak elsajátítása, hogy ezeket a szabályokat milyen konkrét szituációkban hogyan kell helyesen alkalmazni. De ennél sokkal fontosabb annak bemutatása, hogy ez a szabályzat – az összes többihez hasonlóan – hol rejti az „aknákat”, miként kellene a jövő elvárásainak megfelelővé reformálni. És addig is, amíg erre nincs mód, miként lehet az élet elvárásait a jog előírásaival több-kevesebb harmóniába hozni.) Ehhez természetesen az is kellene, hogy a nyári gyakorlatra „kihelyezett” hallgató, a levelező hallgatónak beiskolázott tiszthelyettes szolgálati helyén ne azt hallja, hogy „na most gyorsan felejtse el mindazt, amit a Főiskolán tanult. Itt az élet és nem a tudomány mondja meg, hogy mit és hogyan kell csinálni”. (Ennek a nyilvánvalóan régről fakadó, ám nagyon tipikus helyi vezetői felfogásnak, mentalitásnak az okaival, megszüntetésének lehetőségeivel ugyancsak érdemes volna foglalkozni valakinek.)

Tartalom és forma

Valójában nem a mostani rendszer egésze ellen berzenkedem, csupán a jelenlegi oktatási rendszer felemás megoldási módja ellen tiltakozom. Talán nem árt – ezúttal csupán felszínesen – arra utalni, hogy Európában ma a rendőri vezetők képzése alapvetően három iskolatípusban történik. (Itt most nem tesztek említést olyan, nem elhanyagolható és Magyarországon másfél évtizeddel a rendszerváltás után még mindig tisztázatlan kérdésekről, mint hogy van-e egyáltalán, és ha igen, milyen a rendőri karrierív, milyen szintű vezetőket – ha egyáltalán azokat – kell képeznie a Főiskolának.)

Első változat: számos oknál fogva az ország (Németországban pl. a tartomány) belügyminisztériuma (rendőrsége) működteti az intézményt. Ilyen megfontolások – egyebek mellett — a következők:

- viszonylag pontosan tervezhető a létszámgigény, ami része a rendőri karrier(iv)-politikának,
- a megrendelő által igényelhetők az oktató tananyag lényegi elemei,
- garantálható a beiskolázott előzetes pályaelképzelése, hiszen ha az oktatás által meghatározott kritériumokat teljesíti (jobb iskolai eredmény = azonos beosztásban jobb helyre való elhelyezkedési lehetőség stb.).

Második változat: valamely államigazgatási felsőoktatási intézmény (főiskola) viszonylagos önállósággal rendelkező karaként funkcionál az intézmény, amelyik lehet nyitott és zárt képzési rendszerű.

Németország egyes tartományaiban az imént felsoroltak mindegyikére szép számmal van példa, még ha az oktatási struktúrák, súlypontok az eltérő intézményi szisztemák ellenére is nagyban hasonlók. Ez aligha véletlen, hiszen közel azonos igényeket kell kielégíteniük.

Harmadik változat: a látszólag a rendőrségtől független, azonban erőteljes rendőrségi szervezeti befolyás alatt álló intézményekben folyik a képzés. Ilyenek jellemzően az európai (volt) szocialista országok rendőrtiszt-képző intézményei, amelyek egyes helyeken (így pl.: a Baltikumban) a honvédelmi képzéssel összevontan, egységes intézményként funkcionálnak. (Magyarországi viszonylatban az ellentmondásokat az előzőekben röviden bemutattam.)

Itt ismét kénytelen vagyok egy személyes élménnyel előhozakodni. Magam sose tudtam támogatni azokat a szervezeti struktúrákat, amelyekben a látszat és a valóság szemben áll(t) egymással. (Talán nem szükségeltetik különösebb indokolás ehhez a nézethez.) Ezért tartom a Rendőrtiszt Főiskola helyzetét (is) ellentmondásosnak. Miközben gőzerővel folyik a Bologna Folyamatnak való megfelelés iránti igyekezet, és ennek jegyében számos, gyakran erőn felüli igyekezet történik annak érdekében, hogy a Főiskola megfeleljen az egyetemi kritériumoknak, aközben maga az oktatási struktúra, nemkülönben a kapott diploma konvertálhatósága (pontosabban: konvertálhatatlansága), továbbá az oktatók nem elhanyagolható részének szakmai motivációja és képessége meglehetősen messze van ezektől az elvárásoktól. Egyik oldalról mást se hallunk (helyesen), mint hogy mekkora szükség volna az elmélet és a gyakorlat jobb összhangjára, milyen fontos volna az oktatókat (már ha lenne kit a helyükre állítani a katedrán) időnként visszaküldeni a végekre, hogy újra meg újra megmerítkezzenek a rendőri munkában. Az is igény (helyesen), hogy az oktatók jelentős részét időről időre (pl. ötvenként) cserélni kellene a gyakorlatban bevált és oktatói készségekkel megáldott fiatal diplomás rendőrökkel. Csak mintha az nem tünne fel, hogy ez a kettős követelmény az egyetem oktatási színvonalának megítélésekor soha, egyetlen egyetemi oktatóval szemben sem merült fel. Még nem hallottunk arról, hogy egyetemi tanársegédeket, adjunktusokat és docenseket időnként elküldtek volna ügyvédi irodákba, ügyészségekre, önkormányzatokhoz, rendőrséghez napi munkavégzésre, hogy ott (esetleg azonnal vezetői pozícióban) szerezzenek gyakorlati ismereteket. (Jól tudjuk persze, hogy sok egyetemi oktató vállal ügyvédekést mifelénk, de ennek indokai egészen mások...)

A hogyan (és hová) tovább kérdésekre adandó válasz jelenleg éppúgy tisztázatlan, mint az, hogy kiket és milyen feladatokra képezünk? Átvitt értelemben ugyan, de tudjuk-e, hogy szakmunkásokat, üzemmérnököket, „valódi” mérnököket kérnek-e tőlünk megrendelőink. (Az megint nem teljesen idetartozó megjegyzés, hogy az előző kérdéstől függetlenül a hiányos alaptudás miatt – zártpálya ide, zártpálya oda – szakmunkásképzéssel kell kezdenünk az oktatást. Már ha van erre idő és lehetőség. A nappali tago-

zatosok esetében lehet erre sort keríteni, az egyéb oktatási formákban már kevés az esély a legalapvetőbb ismeretek pótlására.) Ellentmondás az is, hogy a végrehajtó szolgálatok azonnal bevethető, kész szakembereket várnak. Ilyeneket egyetlen felsőoktatási intézmény sem képes kibocsátani. A Bologna Folyamat gyakorlati rendszert feltételez (hasonlóan a jogászokhoz és az orvosokhoz), de erről alig hallani valamit.

Merre tovább RTF?

A kérdés megválaszolásához előbb arra kellene feleletet találnunk, hogy milyen alapfeladatot kell ellátnia ennek az intézménynek. (Az egy további kérdés, hogy sikeres fennmaradásához, további fejlődéséhez, e feladatokon túlmenően még milyen kihívásoknak kell eleget tennie?)

Azt gondolom, nem túlságosan deviáns az a nézetem, ami szerint ennek az oktatási centrumnak rendőrségi vezetőket (ha úgy tetszik: üzemmérnököket) kell képeznie. Legalábbis az általam vezetett szervezeti egységben: a Közbiztonsági Tanszéken. Az azonban már kérdés, hogy milyen elvárásoknak kell eleget tenniük azoknak az oktatóknak, akik a tananyagot átadják a hallgatóknak. Elsősorban – nemzetközi tapasztalatokon nyugvó – jövőorientált elméleti ismeretet, az új kihívásokat befogadni és azokra adekvátan válaszolni képes beállítódást kell-e közvetíteniük vagy a mindenkori rendőri vezetés napi elvárásainak kell-e megfelelniük. A kettő között ugyanis olykor nemcsak nagy a távolság, hanem alapvetően másutt vannak az oktatási súlypontok. Ha a Bologna Folyamatba kapcsolódunk bele, akkor irány a civilizálás, a napi feladatoktól való elvonatkoztatás, előnyben a perspektivikus, a mindennapi problémáktól eltávolodott, ám az iskola elvégzését követően a megszokott rutin feladatok megvalósításához konvertálható ismerethalmaz átadása. Amennyiben a mindennapos parancsnoki munkában azonnal és közvetlenül hasznosítható ismeretek elsajátítása a cél, akkor ennek az intézménynek aligha van helye a felsőoktatás nagy rendszerében, hanem sokkal inkább a rendvédelmi struktúra részévé kellene válnia. Ez egy súlyos probléma, amivel a mai napig senki nem mert szembe nézni. Az előbbi esetben elvárható az oktatóktól a tudományos tevékenység, az utóbbiban ez oktatói hobbiként művelhető (mint ez sok hasonló jogállású intézményben idehaza és külföldön ismert). Az előbbi esetben a napi rendőri feladatoknak, problémáknak nincs keresnivalójuk az oktatási anyagban (legfeljebb absztrakt formában a vezetői döntési képesség megalapozása szempontjából), az utóbbiban kívánatos minél gyakoribb váltással (de ekkor sem az elméleti képzés – gyakorlati munka – elméleti képzés ide-oda váltogatásával, hanem az oktatási tartalomért és stílusért felelős tanszéki vezetés kivételével valamennyi egyéb oktató esetében) több oktatási készségekkel bíró vezetőriszt bevonása (rendszeres cseréje) a hallgatóképzésbe. Az előbbi esetben elfogadhatatlan, hogy a rendőrség finanszírozási hajlandóságától (vagy éppenséggel lehetőségétől) függjön az intézmény léte, s hogy fennmaradását kénytelen legyen egyéb, főprofiljával nem vagy csak részben összeegyeztethető „fizetős” szakok működtetésével biztosítani. Az utóbbi esetben ez méginkább kizárt, s ezáltal már erkölcstelen is. Amennyiben a kormányzatnak direkt módon van szüksége az

intézmény „végtermékére”, akkor egyrészt joga van meghatározni, hogy milyen eredményességi kritériumokat támaszt az intézménnyel szemben, másrészt az igényei kielégítéséhez szükséges eszközöket maga köteles rendelkezésre bocsátani (azaz 100%-ban költségvetésből kell finanszíroznia). Ez utóbbi esetben természetesen szó sincs intézményi autonómiáról, Bologna Folyamatról, stb. Ami nem feltétlenül baj. A baj az, ha úgy tesz a mindenkori kormány, mintha egy autonómiával rendelkező intézményt működtetne, miközben egyrészt nem biztosítja az ehhez szükséges feltételeket, másrészt a napi gyakorlat szintjén próbálja meg előími, hogy mit és hogyan kell ott oktatni.

Manapság egy felsőoktatási intézmény elképzelhetetlen korszerű minőségbiztosítás nélkül. A jelenlegi kevert (vagy fogalmazzunk szebben: vegyes) rendszerben nincs olyan kapaszkodó, ami mentén ez „européer-módon” megvalósítható volna. De lehet, hogy csak nekem szerény a fantáziám ahhoz, hogy világos, átlátható és számon kérhető szempontrendszert tudjak magam előtt felvázolni. Szerencsére a feladat megvalósítása nem az én kompetencia-körömbé tartozik. De az azért tény marad, hogy egyszerre több újat ebben az intézményben is nehéz szolgálni.

Talán világos e dolgozat summázata: a kétfajta szemlélet mixelése nem sok sikerrel kecsegtet. Dönteni kellene a további irányról.

Győrök Ferencnek (aki formálisan is a maival azonos elnevezésű intézménynek se nem főigazgatója, pláne nem rektora, hanem – nemes egyszerűséggel, ám nagyon is lényegre törően – parancsnoka volt) hasonló problémákkal még nem kellett szembenéznie. De azért ne irigykedjünk. Az ő helyzete se volt könnyebb. Csak egészen más.